

זירא את טעמו על גירסת „נישאת“, אלא למסדר היתה ידועה רק גירסת „לא יבעול“.

*

ואעיר כאן גם על הגמרא לקמן ט, א. שם מקשה הגמרא על מ"ש ר' אלעזר: אין האשה נאסרת על בעלה אלא על עסקי קינוי וסתירה וכמעשה שהיה — ותסברא מעשה שהיה בקינוי וסתירה הוה? ועוד, מי אסרוה (במעשה שם)? ומתרצת ש„וכמעשה שהיה“ מוסב על הדיוק: אין האשה נאסרת וכו' וסתירה. [אבל אם לא היה קינוי וסתירה אינה נאסרת] וכמעשה שהיה.

למרות שבגמרא כתוב „ממעשה שהיה“ אין שם תיקון אלא המשך לדבר המובן מאליו. „מכלל הן אתה שומע לאו“. ומצינו דוגמתו גם במקומות אחרים, ראה, למשל, משנה יבמות הרגתיו וכו' לא ישא את אשתו [אבל תנשא לאחרים]. ר' יהודה אומר הרגתיו לא תנשא אשתו¹⁴. ברם כדי שלא יסתור מ"ש ר"א: האומר פתח פתוח מצאתי נאמן לאוסרה עליו, נזדקקה הגמרא לתיקון. ע"ש¹⁵. ולולא הגמרא הייתי אומר שאין סתירה ביניהם. מ"ש ר"א: אין האשה נאסרת וכו', היינו שרק ע"י קינוי וסתירה אנו מאמינים לבעל שאשתו זינתה ומפסידה את זכויותיה, וביניהן הכתובה. אבל האומר פתח פתוח מצאתי, אע"פ שאסורה עליו, אין אנחנו מאמינים לו שזינתה. והראיה, שאינה מפסידה את הכתובה. האיסור אינו אלא משום „שווייה אנפשיה חתיכה דאיסורא“, דוגמת האומר לאשה קידשתך וכו' היא מותרת בקרובי, ולזה אין צורך בקינוי וסתירה.

והנה בירושלמי שם (כה, א, ג) הלשון של ר"א היא: מצא הפתח פתוח אסור לקיימה משום ספק סוטה. לפיו י"ל שאין האשה נאסרת — כודאי סוטה — אלא על עסקי קינוי וסתירה. ושמה סוברת הגמרא כראשונים — נגד רש"י — שגם לר' אלעזר, כמו לשמואל, נאמן להפסידה כתובתה לפיכך לא פירשה כמו שפירשנו.

[יא:] דתניא... אם יש עדים שזינתה תחתיו יש לה כתובה מנה אם יש עדים שזינתה תחתיו בת סקילה היא הכי קאמר אם יש עדים שזינתה תחתיו בסקילה זינתה מעיקרא יש לה כתובה מנה ואמר רב הייא בר אבין אמר רב ששת זאת אומרת כנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה יש לה כתובה מנה ומתיב רב נחמן הנושא את האשה... והיה מקחי מקח טעות ולית לה כלל... ושני מאי מקח טעות נמי ממאתים אבל מנה אית לה... ואמר רבא... מקח טעות לגמרי משמע ואלא קשיא הך¹ תריץ ואימא הכי... זינתה מעיקרא ולא כלום נמצאת מוכת עין יש לה כתובה מנה... ת"ר כנסה ראשון לשום נשואין ויש לה עדים שלא נסתרה

14. ראה מ"ש בנדרים ל, ב הע' 7.

15. עיין גם בחכמת שלמה ומהרש"א שם.

1. „ואקשינן לרבא אלא קשיא הך וכו'“ — רש"י. משמע שאינו מרבה עצמו. יתכן שרבא סובר שהברייתא חולקת על המשנה כמ"ש להלן בפנים, ומ"ש „מאן דקא מותיב שפיר קא מותיב“ כוונתו שמן המשנה ראה שאין הלכה כברייתא. ראה הערה 10.